

**YEREL ÜRETİMDE EKOLOJİK ÇÖZÜMLER
ÇALIŞMASI - KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ
TARIMCILAR ARAŞTIRMASI**

Galateia/Mehmetçik 2022

Funded by the
European Union

SİVİL BÜYÜ
KENDİ BÜYÜNÜ YARAT

Bu yayın Avrupa Birliği tarafından finanse edilen Sivil Büyü Programının desteğiyle hazırlanmıştır. İçeriğinin sorumluluğu yalnızca Hasan Bereket ve Ziba Sertbay'a aittir ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

İçindekiler

Önsöz.....	5
Giriş ve Amaç.....	6
1. Araştırma.....	6
2. Üretim.....	7
2.1 Ürün Çeşitliliği ve Üretim Tercihleri.....	7
2.2 Üretim Sürecinde Çalışan İşçi.....	8
2.3 Üretimde Karşılaşılan.....	8
2.4 Üreticilerin Orta ve Uzun Vadeli Tarım Planlamaları.....	9
2.5 Ekolojik.....	10
3. Su Hizmeti ve Sulama.....	10
3.1 Su İhtiyacı ve Kullanımı.....	10
3.2 Su Kullanımı.....	11
4. Atık Yönetimi.....	11
4.1 Atıklar.....	11
4.2 Geri dönüşüm.....	11

5. Nakliye ve Tedarik.....	12
5.1 Nakliye ve Toptancılık.....	13
5.2 Piyasa.....	13
6. Hizmetler.....	13
6.1 Tarım.....	14
6.2 Su.....	14
7. Kooperatifleşme ve Ürün İşleme.....	15
7.1 Mevcut Kooperatifler ve Kooperatifleşme.....	15
7.2 Ürün İşleme.....	16
Sonuç ve Öneri.....	16
Uzman Görüş ve Önerileri.....	17
EK 1: Mülakat Soruları.....	20

Önsöz

Bu rapor, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen Sivil Büyü Programı'nın desteğiyle hazırlanmış olan “Yerel Üretimde Ekolojik Çözümler” adlı çalışma kapsamında Galateia/Mehmetçik Köyü ve çevresinde tarım faaliyetlerinde bulunan küçük ve orta ölçekli tarımcıların mevcut faaliyetlerini ve bu bağlamda yaşanan sorunları ortaya çıkarabilmek adına Statika Araştırma ve Danışmanlık Merkezi tarafından hazırlanmıştır. Altı başlık altında faaliyet ve sorunların irdelendiği ve bu bağlamda bölgedeki tarım faaliyetlerinin incelendiği bu araştırmada, mevcut tarım faaliyetlerinin aktif ancak sürdürülebilir bir yapıda olmadığı öne çıkmıştır. Sorunların özellikle yer verildiği bu raporda, ekolojik tarım, atık kullanımı ve sulama yöntemlerine yönelik modern tarım anlayışını içeren ve bu konuda bölgedeki üretici profilini ve görüşünü ortaya çıkaran bir yaklaşım ortaya konulmuştur. Katılımcı olarak yer alan üreticilerin somut önerilerinin ayrıca dikkate alındığı bu araştırma, ileride daha kapsamlı ve derinlemesine yapılacak olan araştırmalar için ilk adım ve ön çalışma olarak değerlendirilebilecek bir nitelik taşımaktadır. Bu bağlamda raporda ayrıca ilgili konu başlıkları kapsamında uzman görüşü ve bölgedeki tarım faaliyetlerine yönelik önerilere işbu raporda yer verilmiştir. Uzman görüş ve önerileri, uzman çevre mühendisi Erman Dolmacı tarafından verilmiştir.

Giriş ve Amaç

Bu araştırmanın amacı Galateia/Mehmetçik Köyü ve çevresindeki bölgede tarım faaliyetlerinde yer alan küçük ve orta ölçekli üreticilerin belirlenen konu başlıkları ışığında mevcut tarım faaliyetlerini ve faaliyetlere dayalı olarak mevcut sorunlarını derinlemesine analiz etmek ve raporlamaktır.

Söz konusu amaca yönelik olarak, 22-23 Ekim 2022 tarihlerinde dört kişilik ekibin yüz yüze gerçekleştirdiği mülakatlar sonucunda bölge tarım faaliyetlerini mevcut sorunlar ile tespit edilmiş ve ilgili rapor tüm katılımcıların söylemleri ve ekibin gözlemleri doğrultusunda hazırlanmıştır. Söz konusu mülakatlar üreticiler ile bire bir halde, herhangi bir üçüncü şahsın etkisi veya katkısı olmadan gerçekleşmiştir.

İlgili tarihlerde üç farklı bölgeden küçük ve orta ölçekli tarımcılardan oluşan toplamda on dört üretici ile ekte sunulan sorular üzerinden yapılandırılmış görüşme ve derinlemesine analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma süreci içerisinde herhangi bir sorun ile karşılaşılmamış olup belirlenen zaman içerisinde hedeflenen katılımcı sayısına ulaşılmıştır. Katılımcılar, yaş, cinsiyet gibi örnekleme tiplerine bakılmaksızın rastgele bir şekilde seçilmiş ve araştırmanın parçası olmuşlardır.

1-Araştırma Bulguları

Anket yapılan üreticilerin bazı sosyo-ekonomik özellikleri de gözlemlenmiş olup, elde edilen verilere göre araştırmaya katılan tarım üreticilerinden on iki tanesi erkek, iki tanesi ise kadındır. Bu bağlamda tarım üreticiliği yapan işletme sahiplerinin %85'i erkek, %15'i ise kadın olarak tespit edilmiştir.

Tarımla uğraşan kişilerin genel olarak yaş ortalaması yüksek, eğitim düzeyi ise düşüktür. Şöyle ki; on dört üreticiden on birinin 50 yaş ve üzerinde olduğu, eğitimlerinin ise, en fazla lise düzeyinde olduğu gözlemlenirken, 50 yaş üzeri olan tarım üreticilerinin %80 gibi büyük bir oranı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Çalışmada lisans mezunu olan üç üretici ile yapılan görüşmede, üreticilerin asıl işleriyle de (akademisyen ve işletmeci) ilgilendikleri. Ayrıca on dört üreticiden, dördünün, üretim yaptıkları arazilerde yabancı işgücü, dördünün yerli işgücü, altı üreticinin ise; iş ve aile yaşantılarını bir bütün olarak görmeleri nedeni ile aile iş gücünü kullanarak tarımsal faaliyette buldukları bilgisi alınmıştır.

2-Üretim

2.1- Ürün Çeşitliliği ve Üretim Tercihleri

Tarım üreticileri yetiştirdikleri ürünler itibariyle hem aynı ürün çeşitleri hem de farklılık gösteren ürünler yetiştirilmektedir. Bu bağlamda üreticilerin önemli bir çoğunluğunun (anket yapılan on dört tarım üreticisinden sekizi) zeytin üretimi ile uğraştığı gözlemlenmiş olup, üreticiler tarafından en fazla tercih edilen ürün olduğu tespit edilmiştir. Zeytin ile daha fazla tercih edilen diğer ürün çeşitliliğine bakıldığında ise; beş üreticinin üzüm ve narenciye, beş üreticinin arpa, buğday gibi tahıl ürünleri, iki üreticinin üzüm, harnup, mantar ve dönemlik sebze ürünleri yetiştirdiği tespit edilmiştir. Enginar ve nohut ayrıca farklı üreticiler tarafından üretilen ürünler arasında yer almaktadır.

Üreticilerle yapılan görüşmelerde üretimi etkileyen, en belirleyici nokta ise; sınırlı su kapasitesi ve/veya tedarikine dayalı olarak üretim tercihlerinde yaşanan değişikliklerdir. Bu bağlamda gerek üreticilerin söylemlerinden gerekse ürün çeşitliliğine bakıldığı zaman, üreticilerin daha çok kuru tarıma yöneldikleri gözlemlenmektedir. Tüm bunlara ilaveten; anket yapılan üreticilerin tarımla ilgili ileriye dönük, sürdürülebilir tarım anlayışı açısından, en büyük taleplerinden biri olan su sorununun giderilmesi halinde üretim tercihlerinde sulu tarıma yönelebilecekleri öngörülmektedir.

2.2 Üretim Sürecinde Çalışan İşçi Profili

İlgili araştırma kapsamında üreticilere üretim sürecinde üretim bölgesinde çalışan işçilerin olup olmadığı, işçi çalıştırmaları halinde bu işçilerin profili (kadın/erkek, göçmen-yerli, mevsimlik-kalıcı işçi) ile ilgili bilgi alınmıştır. Bu bağlamda üreticilerin büyük bir çoğunluğunun aile bireyleri ve/veya şahsi olarak üretim sürecini gerçekleştirdiği, bir kısmının mevsimlik, bir kısmının ise kalıcı işçiler olduğu tespit edilmiştir.

Cinsiyet bağlamında tarım faaliyetine bağlı olarak hem kadın hem de erkek işçiler tercih edilmekte olup, tarım faaliyetine bağlı olarak kadın veya erkek işçiler diğer cinsiyete göre sayısal olarak ağırlık oluşturmaktadır. Bu bağlamda kadın işçiler ağırlıklı hasat toplama, erkek işçiler de tarım arazisini ürün ekilebilir hale getirmeye yönelik iş gücü olarak değerlendirilmektedir. Uyruk bağlamında hem yerli, hem Türkiye Cumhuriyeti uyruklu hem de yabancı uyruklu işçiler üretim bölgesinde çalışmakta olup, üreticilerin ağırlıklı yerli ve TC uyruklu işçilere yöneldiği gözlemlenmiştir. Üreticiler tarafından yerli istihdama yönelik özellikle bir girişimde bulunmadıkları gözlemlenmiş olup, bölgedeki insan kaynağına göre işçi çalıştırdıkları tespit edilmiştir.

2.3 Üretimde Karşılaşılan Sorunlar

Tarım üreticilerinin sorunlarının tespit edilmesi ve bu sorunların çözümü konusunda da öneriler sunulması araştırmanın başlıca amaçlarından biri olarak yer almaktadır. Bu nedenle araştırmada üzerinde durulan önemli bir konu da üreticilerin yaşadıkları sorunlar olmuştur. Bu bağlamda; üreticiler tarafından dile getirilen sorunları önem sırasına göre şu şekilde sıralayabiliriz. 1) Sınırlı su tedariki, 2) Artan mazot ve tarım aracı fiyatları, 3) Gübre ve tarım ilacı tedariki, 4) İşçi istihdamında yaşanan sorunlar, 5) Doğal afet veya kuraklık halinde yetersiz veya mevcut olmayan maddi destek ve 6) Ürün pazarlama ve satış sürecinde yaşanan sorunlar.

Yukarıda da bahsedildiği gibi, anket yapılan on dört tarım üreticisinin ortak ve en büyük sorunlarının, suyun kısıtlı olması/verilmesi olduğu ve bunu izleyen diğer bir sorunun ise gider maliyetlerinin (mazot, elektrik, gübre, tarım araçları) öngörülemeyecek şekilde artması ve bunun sonucu olarak yaşanan mali zorluklar dile getirilmiştir. Bununla birlikte araştırmaya katılan üreticilerin, kısıtlı su ile üretim maliyetlerinin pahalılığı kadar olmasa da işçi istihdamı konusunda sorunlar yaşadıkları da tespit edilmiştir. Üretim maliyetine bağlı sorunlara istinaden, bu sorunlara yönelik maddi desteğin hiç olmaması veya maddi desteğinin yetersiz kalması da üreticiler tarafından ayrıca dile getirilmiştir. Yine ürün satışına yönelik denetim uygulamalarındaki var olan eksikliklerin de üreticilerin yaşamış oldukları sorunlar arasında yer almaktadır.

2.4 Üreticilerin Orta ve Uzun Vadeli Tarım Planlamaları

Araştırma kapsamında üreticilere orta ve uzun vadeli planlamalarını tespit edebilmek amacı ile beş yıl sonrasına yönelik öngörülerini sorulmuştur. Söz konusu soru kapsamında üreticilerin görüşleri farklılık göstermekte olup, bir kısmının beş yıl sonrasına yönelik bir planı olmadığı ve orta vadede (1-4 yıl arası) üretimi bırakma yönelimi olduğu gözlemlenmiştir. Söz konusu üreticilerin gerek ilerleyen yaşları gerek de üretimi devralacak aile bireyinin olmaması öne çıkan sebepler arasındadır.

Orta ve uzun vadeli planlamaları olan üreticilerin planlamaları arasında ise tesisleşme, üretimde çeşitlilik, kalite ve kapasitesinin artırılması ve agro turizm gibi somut hedefler yer almaktadır. Su tedariğinin sağlanması/artırılması halinde üretim tercihi ve çeşitliliğinde yaşanacak olumlu gelişmeler, olası maddi desteği ve denetim mekanizmasının oluşturulması/geliştirilmesi, üretim maliyetlerinin daha öngörülebilir olması ve üretilen ürünlerin kooperatifleşmesi gibi gelişmelerin yaşanması halinde üreticilerin üretim planlamalarına olumlu katkılar yapacağı ve daha sürdürülebilir hedefler yapabilecekleri öngörülmektedir.

2.5 Ekolojik Tarım

Yapılan görüşmeler esnasında, anket yapılan on dört tarım üreticisinden dördü ekolojik tarım konusunda kısmen de olsa bilgili olduklarını ve ilgilendiklerini söylerken; on dört tarım üreticisinin de bu konuda eğitime açık olduğu gözlemlenmektedir. Bununla birlikte; on dört tarım üreticisinden, sadece dört tanesinin gerçek anlamda bir eğitim tecrübesinin olduğunu (permakültür deneyimi, seminer, lisans eğitimi vb.) tespit edilirken, genel bir eğitime ihtiyaç duyulduğu ve üreticilerin de eğitim konusunda genel olarak pozitif bir tutumda oldukları gözlemlenmiştir. Bunlara ilaveten, araştırmaya katılan üreticilerin çoğunluğunun ekolojik tarım denince, akıllarına ya organik tarım ya da ilaçlama yöntemi gelmekte olup, ekolojik tarımın nasıl yapıldığı, ekolojik tarımın içeriği ile ilgili fazlasıyla sınırlı bilgiye sahip oldukları da tespit edilmiştir.

3. Su Hizmeti & Sulama Sistemi

3.1- Su İhtiyacı ve Kullanımı

Üreticilerin karşılaştıkları sorunların tespiti amacıyla üreticilere “en sık karşılaştıkları sorun/sorunlar” sorulmuş ve anket yapılan on dört üreticinin on dördü de tarım, başka bir ifade ile anket yapılan üreticilerin tamamı, tarım için ihtiyaç duydukları su ihtiyaçlarını karşılayamadıklarını dile getirmiştir. Bununla birlikte; “belediyenin” özellikle yaz aylarında üreticilere aylık 15 ton su olarak bir kısıtlama getirdiğini ve bu nedenle de su ihtiyaçlarını giderebilmek için farklı yöntemlere başvurduklarını (kuyudan su çekme ve taşıma su gibi) ya da üretimlerini değiştirdiklerini (daha az ürün ve sulu tarımdan kuru tarıma geçiş gibi) söylemişlerdir.

Üreticilerin aylık ortalama su ihtiyaçları ise; yapmış oldukları ürün çeşidi ve miktarlarına göre değişiklik göstermekte olup, kimisi 500 tona kadar ihtiyaç duyabiliyorken, genel bir kısım 50-80 ton arasında ihtiyacını giderebilmektedir. Üreticilerin aylık su ihtiyaçlarını karşılayamamalarının sonucu olarak ise; kısıtlı su verilmesinden kaynaklanan ürün kaybı, verim düşüklüğü gibi sıkıntılar ortaya çıkmakta ve bu da üreticiyi üretim miktarı, ürün çeşidi gibi konularda kötü bir şekilde etkilemekte olup, büyük bir çoğunluğu kuru tarıma yöneltmektedir.

3.2 Su Kullanımı Yönetimi

Üreticilerin kısıtlı suya alternatif çözümler bağlamında üreticilerin 10'u kuyu suyu kullanımı, taşıma su ve damlama su şeklinde çözümler üretmekte, ikisi herhangi bir yöntem kullanmamakta; sadece ikisi farklı ve ekolojik tarıma uygun, doğa destekli çözümler üretmeye çalışmaktadır. Bahsi geçen iki üreticinin biri güneş enerjisi ile akıllı sulama sistemini kullanırken, biri de gri su, buharlaşmayı azaltmak için malçlama, yağmur suyu hasadı gibi yöntemler kullanmaktadır.

Buna ilaveten üreticinin olası bir su krizi yaşaması durumunda ise; yine kuyu ve taşıma su kullanımı gibi önlemler aldığı ön plana çıkarken, bazı üreticilerin bu konuda herhangi bir önlem almadığı gözlemlenmektedir. Yine tüm bunlar ışığında anket yapılan 14 üreticinin de doğru su kullanımı konusunda eğitime açık oldukları ve buna ihtiyaç duydukları rahatlıkla söylenilmektedir.

4. Atık Yönetimi

4.1 Atıklar

Yapılan görüşmeler sonucu atıklar ile ilgili ortaya çıkan bulgulara göre; on dört üreticinin de genel olarak atık sorunu yaşamadığı, bir başka deyişle ürün fazlalığı olmadığı gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra; kısmen de olsa yaşanan herhangi bir ürün fazlalığında, araştırma yapılan üreticilerin tamamı atık gıdalarla türetim yapmakta olup, kompost, turşu, salamura, sebze - meyve kurutma, reçel, sucuk yapımı ve hayvanlara yedirme gibi yöntemler kullanılarak bir şekilde atık ürünlerini değerlendirildiği gözlemlenmektedir.

4.2 Atıkların Değerlendirilmesi

Yukarıda da bahsedildiği gibi; anket yapılan on dört üreticinin

tamamı, atık sorunu, ürün fazlalığı gibi sorunları genelde yaşamamakta, kısmen de bu sorunlarla karşılaşmaları halinde ürünlerini geri dönüştürerek, başka bir ifade ile türetim yaparak değerlendirmektedir. Mülakat yapılan üreticilerin geri dönüşüm yöntemlerinin dağılımı ise şu şekildedir; anket yapılan on dört üreticiden üçü kompost yapımı, iki tanesi sucuk yapımı, iki tanesi meyve-sebze kurutma, bir tanesi turşu yapımı, bir tanesi reçel yapımı, bir tanesi şarap yapımı, bir tanesi de salça yapımı gibi yöntemlerle türetim yapmakta ve üç tanesi de hayvanlara yedirme

yöntemiyle bir şekilde geri dönüşümü sağlamaktadır. Son olarak üreticilerin büyük bir çoğunluğu, ürettikleri ürüne göre atıkları değerlendirme yöntemi kullanılarak artan ürünlerini değerlendirmek ile “belediye” veya “tarım dairesi” tarafından verilecek eğitime açık oldukları gözlemlenmiştir.

5. Nakliye ve Tedarik

Üreticinin genel olarak toptancı sisteminden memnun olmadığı ve kurulacak veya geliştirilecek bir kooperatif sisteminin üreticinin tercih ettiği ürün pazarlama ve satış sistemi olduğu tespit edilmiştir. Memnuniyetsizliğin sebebi olarak üreticiler toptancıların dürüst olmadığını ve üreticinin ürünlerini hak ettiği şekilde pazarlayamadığı yönünde genel bir görüş bildirmişlerdir. Ayrıca, birçok üründe kooperatiflerin henüz aktif hale gelmemesi, üreticilerin mevcut durumun iyileştirilmesi yönünde beklentilerinin olduğunu göz önüne sermiştir.

Bununla birlikte, üreticilerde ‘merkezi ve yerel yönetimlere’ karşı ciddi bir güven eksikliği mevcut olup özellikle ‘devlet’ ve denetim noktasında sorunların var olduğu tespit edilmiştir. Üreticiler, özellikle nakliye ve tedarik konusunda “belediyenin” de daha aktif olmasını istemektedirler. Kurulması muhtemel üretici ortak ağları ile daha kolektif bir üretim sistemini temelde isteyen bir anlayış üreticide hakimdir. Ancak, mevcut halde ilgili konuda iradeyi göremeyen üreticilerin kendi yöntemleri ile hareket ettikleri gözlemlenmiştir. Son olarak, üreticiler üretim noktasında daha fazla üretim yapmaya yönelik araçlarını geliştirmek istemektedir. Araçlarını geliştirmek isteyen üretici önce düzenli denetim noktasını gündeme getirmektedir. Bunun yanında soğuk hava deposu, aracı sistemini ortadan kaldıracak bir yöntem, dövizle dayalı ücretlerin kontrol edilmesi gibi düzenlemelerinin de üretimi artıracığı görüşünde.

5.1 Nakliye ve Toptancılık

Ankete katılan üreticilerden bir tanesi sadece aile için üretim yapıyor ve pazara çıkmamaktadır. Bir diğer pazara çıkmayan üreticinin ise permakültür prensiplerine dayalı bir çiftlik kurma planları olduğundan ve henüz kurulum aşamasında olduklarından dolayı yeterli üretimleri bulunmamaktadır. Ürün satışı gerçekleştiren üreticilerin en az bir aracısı bulunmakta olup küçük ölçekli üreticinin paketleme veya toplama işini kendi yapıp toptancıya vererek pazar üzerinden satış yaptığı tespit edilmiştir. Tek bir üreticinin ürünü Toprak Ürünleri Kurumu (TÜK) alırken zeytin üreticilerinin büyük bir bölümünün zeytini değirmene götürüp yağ olarak piyasaya sürdüğü tespit edilmiştir. Tedarikçi veya pazarlamacı aracılığı ile ürünlerini pazarlayan bir üretici de bulunmakta. Bir kişi ürettiği zeytin yağını kooperatife vermekte. Ürettiği nohutu ise özel sektördeki tedarikçiye vermekte. Bir üretici ise Yeşil Hattı kullanarak, diğer ülkelere zeytin yağını pazarlamakta. Çiftçiden kooperatife oradan da markete ulaştığını söyleyen bir üretici bulunmakta. Enginar üreticisi bir kişi ise eskiden Türkiye'ye kadar ürünlerini pazarlayabildiğini fakat artık bunu yapamadığını söylemekte.

5.2 Piyasa

Piyasa ile ilgili üreticinin başlıca sorunu ve talepleri arasında denetim eksikliği ortaya çıkmıştır. Kilo tartma ve fiyatlandırma konusunda sorunlar yaşayan üretici, araçların aldığı ücretler, tüccarın ve aracının kar payının yüksek olması, ürünün markete gidene kadar fiyatının dengesiz şekilde artması piyasa açısından üreticinin ana sorunları arasında yer almıştır. Spesifik olarak denetim mekanizmalarının devreye konması ve ürün pazarlamaya yönelik yeni ve işlevsel yöntemlerin kullanılması üreticilerin ortak talepleri arasında yer almaktadır.

6. Hizmetler

Üreticilerin büyük bir bölümü “belediyeden” beklentisi olsa da bunun gerçekleşmediği ve tarım faaliyetlerine yönelik hizmet veya destek alamadıklarını belirtmişlerdir. Üreticiler, var olan olanaklarını arttırmaya yönelik taleplerini dile getirmişler, tarımsal amaçlı su kaynaklarının artırılması, tarım alanlarına giden yolların düzeltilmesi, kooperatiflerin güçlendirilmesi, kompost yapımına yönelik eğitim ve tesis tedariki ve bölgede toprak analizinin yapılması öne çıkan talepler olmuştur.

“belediye” ile sorunların çözümüne yönelik görüşmeler yapan üretici bu görüşmelerin sonuçsuz kaldığını ifade ediyor. Sonuç alınmamasının ana nedenleri arasında “belediyenin” sorunları çözmeye yönelik yeterli maddi kaynağının olmaması, var olan su hatlarının arızalarının giderilememesi ve su kaynaklarının yeterli olmaması ön plana çıkmıştır.

“belediyenin” bünyesinde ziraat mühendisinin olması gerektiği bu araştırma kapsamında ortaya çıkmıştır. “belediyeden” talep edilenler arasında başlıca tarım için uygun su ve üretim yapılan tarlalara giden ova yollarının düzeltilmesi ayrıca tespit edilmiştir.

6.1 Tarım

Üretim noktasında üreticiler tarafından “belediyeden” istenen daha çok inisiyatif alınması gerekliliği gözlemlenmiştir. “belediyenin” üretici üzerinde özellikle de küçük üretici üzerinde daha fazla büyümeye yönelik yapıcı öneri ve çözümlerinin olması istenmektedir. Aktif kooperatifçilik ve “hal yasası” gibi konuların “belediye” tarafından denetlenebilir olması, tarım üzerine eğitim ve toprak verimliliğine yönelik “belediyenin” girişi mi ile sağlanacak toprak analizi üreticiler tarafından önem arz etmektedir.

6.2 Su

“belediyeden” daha fazla irade göstermesi başlıca istek olarak karşımıza çıksa da üretici umudunu da olumsuz tecrübelerinden dolayı yitirmiş durumdadır. “belediyenin” üretici için verdiği tek hizmet sınırlı su ve çöp toplama olarak kalıyor. Su konusunda “belediyenin” verdiği sözleri tutmaması ve sulama projesinin doğru bir şekilde bölgeye ulaşmadığı üretici tarafından gündeme getiriliyor. Su konusunda ciddi sıkıntı yaşanmakta ve “belediyenin” bu konuda bir şey yapmaması da üreticiyi rahatsız ediyor. Var olan su projesinin “belediye” tarafından inisiyatif alınarak bölgeye ulaşması ve devreye sokulması isteniyor. Havuz varlığına ve hatların döşenmiş olmasına rağmen su verilmemesi ciddi bir sorun olmuştur.

7. Kooperatifleşme ve Ürün İşleme

Araştırma kapsamında görüşülen tüm üreticiler kooperatifin büyük bir gereklilik olduğunu söylemekte birlikte kooperatifleşmiş, işlevsel tarım anlayışının üreticilerin sorunlarını büyük ölçüde çözebileceği düşüncesindedirler. Kooperatifçiliğin üreticinin büyük ölçüde sıkıntılarını çözeceği yönünde görüş olmasına rağmen denetim gereksinimi ayrıca üreticiler tarafından belirtilmiştir. Üreticiler ayrıca daha önceki yıllarda olan kooperatiflerin varlığından bahsetmiş ve o dönemlerde daha iyi verim alındığını belirtmişlerdir. Bölgede zeytincilik konusunda zeytin kooperatifinden bahsedilse de üretici sadece zeytin değil üzüm için de kooperatif kurulması gerektiğini ve kurulacak kooperatiflerin desteklenmesini istemektedir.

Araştırmada kooperatifleşme konusunda yaşanan geçmiş kötü tecrübeler nedeniyle üreticinin şevkinin kırıldığı gözlemlenmekte olup bunu toplamak için hem kooperatif hem de onun etkin denetlenebileceği noktada ikna edilmeleri gerekmektedir. Aynı durum küçük ve orta ölçekli üretici için de geçerlidir.

7.1 Mevcut Kooperatifler ve Kooperatifleşme

Mevcut kooperatif üreticiye göre genele hizmet etmemekte, Mehmetçik Kooperatifi var ama yeterli değil görüşü ortaya çıkıyor. Zeytin kooperatifi de aynı şekilde genele hizmet etmemekte. Eğitim ve ‘devlet’ desteği ile kooperatifçiliğin geliştirilmesi üreticinin ortak galesi. Kooperatif olmasa bile ortak bir ağ kurulması gerektiği yönünde görüşler mevcuttur. Kooperatif için başta iradenin önemine değinen üretici finansal destek ve eğitimin gerekliliğine de dikkat çekiyor. Teknik donanım için finansal desteğin önemine dikkat çeken üretici bununla paralel olarak eğitimlerin de verilmesi gerektiğini düşünüyor. Eğitimli kişilerin işin başında olup üreticinin bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Üreticinin ürettiklerini ortak pazarlama noktasında isteği araştırmaya yansımıştır. Ortak pazar doğru bir nokta olarak görülmeyle birlikte kooperatiflere inancın artırılması da istenmektedir. Teşvik ve modern bir kooperatifçilik anlayışı ile bireysel düşünceden uzaklaşılması gerektiği üreticinin görüşü olarak araştırmada yer almaktadır.

7.2 Ürün İşleme

Üreticiler ürün işleme konusunda genel olarak olumlu görüş bildirmiş olup, ürün işlenmesinin mümkün olması halinde daha fazla kar edilebilecek satışların gerçekleştirilebileceklerine inandıklarını belirtmişlerdir. Üreticilerin ürün işlemenin daha mantıklı bir seçenek olması ile kooperatifleşme, pazarlama teknikleri, gerekli eğitim ve iradenin sağlanması konularına dikkat çekmişlerdir.

Ürün işleme ve ile kooperatifleşmeyi birlikte değerlendiren üreticiler, bu konularda atılacak adımlar ile hem daha fazla üretim yapmaya teşvik edilecek hem de elde edilen kazanımlar sonucu tarım tercihlerini geliştirebileceklerdir.

Sonuç ve Öneriler

Kısıtlı su imkanları nedeni ile sulu tarım yerine kuru tarıma yönelik tarım politikası öne çıkmıştır. Anket yapılan üreticilerin tarımla ilgili ileriye dönük, sürdürülebilir tarım anlayışı açısından, en büyük taleplerinden biri olan su sorununun giderilmesi halinde üretim tercihlerinde sulu tarıma yönelik tercihler yapabilecekleri öngörülmektedir.

Bölgedeki üreticilerin ağırlıklı ileri yaşlarda olması ve yeni nesil üreticilerin sınırlı olması nedeniyle bölgedeki tarımın sürdürülebilirliği konusuna dikkat çekilmesi gerekmektedir. Özellikle genç yaşlarda üretim yapan veya bu yönde eğilimi olan kişiler için ileriye dönük teşvik edici uygulamaların (hem maddi hem de teknik destek) hayata geçirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Kıbrıs'ın kuzeyinde olan ekonomik sorunlar ve bunun sonucu olarak yansıyan hayat pahalılığı birçok sektörü etkilediği gibi tarım sektörünü de etkilemiştir. Kısa ve orta vadede üreticiye yönelik yapılacak maddi destek bölgedeki üretimi sürdürülebilir bir yapıya tutmak adına kaçınılmaz görülmektedir. Ekolojik tarıma yönelik üreticilerin bilgisi sınırlı olmakta olup, ileriye dönük ekolojik tarıma yönelik üreticileri bilinçlendirme ve uygulamaların oluşturulması tavsiye edilmektedir.

Atık yönetimi konusunda, üreticinin büyük bir bölümünün ürünleri geri dönmemekle beraber, ürünlerin şartlara göre üreticiler tarafından bilinçli olarak üretildiği gözlemlenmiştir. Bölgedeki tarım faaliyetlerine yönelik mevcut “belediye” hizmetlerinin yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. “belediye” tarafından sağlanacak maddi kaynak, teknik destek ve tarıma yönelik su tedarikine yönelik yapılacak girişimler üreticiler tarafından belirtilen sorunların önemli bir kısmı için çözüm olabilecektir. Ayrıca, “belediyenin” bünyesinde ziraat mühendisinin olması gerekliliği bu araştırma kapsamında yapılabilecek öneriler arasında yerini almaktadır.

Kooperatifleşme konusunda zeytin kooperatifi bölgede ön plana çıkmış ve bölgedeki üreticiler için genel anlamda teşvik edici bir konuma gelmiştir. Ancak, söz konusu kooperatifleşme üzüm için yetersiz olabilirken, diğer ürünlerde kooperatifleşme olmaması üreticiler tarafından vurgulanan sorunlar veya eksiklikler arasındadır. Son olarak, ilgili raporun bölgedeki üretici profili, tarım faaliyetleri ve yaşanan sorunlara yönelik kayda değer bulgu ve analiz içermesine rağmen temsil edilebilirlik seviyesi daha yüksek (daha fazla üreticinin araştırmada yer aldığı), ileriye yönelik bir araştırmanın yapılması, daha sağlıklı ve daha kapsamlı bulgulara ulaşılmasında katkı sağlayacaktır.

Uzman Görüş ve Önerileri

Üretim

- Üretici profilinin çeşitlenmesi adına gençlere yönelik teşviklerin yapılması ve çalışma alanına dayalı cinsiyetler arasındaki yoğunlaşmayı eşit dağılıma dönüştürecek farkındalık çalışmaları ve teşviklerin sağlanması önerilmektedir.
- Üretilen ürünlerin bölgeye özgü ve ihtiyaca dayalı üretilmesi önerilmektedir.
- Üretilen ürünlerin pazarlanabilmesi adına tarım dışı faaliyetlerin çeşitlendirilmesi ve yeşil turizm gibi bölgeye tüketiciyi çekecek mikro işletmelerin kurulması önerilmektedir.

Ekolojik Tarım

- Doğa Dostu Tarım tedbirlerinin önemi ve faydaları üreticilere anlatılmalıdır ve Doğa Dostu Tarım Politikalarına geçiş için çalışmaların yapılması önerilmektedir. Var olan doğa dostu tarım girişimlerinin teşvik edilip yaygınlaştırılması önerilmektedir.

- Doğa dostu tarım tedbirleri uygulanan alanlardan elde edilen ürünler için bir pazar oluşturulması önerilmektedir. Ayrıca pazar gerekliliklerini belirlemek amacıyla üretici gruplarının kurulması önerilmektedir.

- Yaşanabilecek su kıtlığı gibi sorunlar sonucunda ürünlerin zarar görmesi nedeniyle oluşabilecek zararları karşılayacak şekilde ürünlerin sigortalanması önerilmektedir.

- Toprak erozyonu ve tarımsal kirliliği azaltmak adına;

o Yoğun ekilen alanların sürekli çayırılara dönüştürülmesi,

o Rotasyonlu ekim

o Nadasa bırakmak,

o Özel yer örtücü türlerin kullanımı,

o Azot bağlayan ağaç, çalı ve bitkilerin kullanımı

gibi uygulamaların öğretilmesi ve yaygınlaştırılması önerilmektedir.

- Sürdürülebilir tarımcılık adına perma kültür gibi yöntemlerin yaygınlaştırılması tavsiye edilmektedir. Bu kapsamda üreticilere perma kültür eğitimleri verilebilir ve bu uygulamaya geçen üreticilere teşvikler oluşturulabilir.

Su Hizmeti & Sulama Sistemi

- Kısıtlı ve azalan su kaynaklarının verimli kullanılabilmesi için sürdürülebilir su kullanımı hakkında farkındalık artırıcı çalışmaların yapılması önerilmektedir. Ayrıca Suyun bir risk faktörü olduğu göz önünde bulundurulursa üreticilerin Risk Planlaması, Çözüm Alternatifleri ve Sürdürülebilirlik üzerine bir çalışma yapması önerilmektedir.

- “belediyenin” bölgedeki üreticinin su ihtiyacına göre tespit yapıp danışmanlık ve planlama yapmasına yardımcı olması önerilmektedir. Ayrıca özellikle yaz aylarında sadece tarım arazilerinin değil köy içindeki yerleşim yerlerinin de su kullanımlarının denetlenip su kıtlığı yaşanmayacak şekilde yaptırımların uygulanması önerilmektedir.

- Özellikle yağmur sularının değerlendirilip su kaynaklarının çeşitlendirilmesi adına “belediye” tarafından yağmur sonrası suyun aktığı yerler tespit edilip, arazi şekillendirme çalışmaları (gölet, hendek, drenaj hatları vs.) yapılması önerilmektedir.

Atık Yönetimi

- Üreticilerin atıklarını ürüne dönüştürülebilmesi adına bölgede üretilen ürünler ve üretim aşamasında oluşan atıklar haritalandırılıp Sıfır Atık Sistemi’ne geçiş sağlanabilir

- Ürünlerin tüketilememesi, pazarlanamaması veya çürümesi durumunda kompost yapımı, hayvanlara yem veya salça, ekmek, reçel, sucuk vb. şekilde türetilmesi konusunda uygulamaların anlatılması ve yaygınlaştırılması önerilmektedir..

- Biyolojik çeşitliliği artırmak ve tarımsal kirliliği azaltmak adına gübre ve kimyasal kullanımının azaltılması, sertifikalı organik tarım uygulamalarına başlamak ve yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Nakliye ve Tedarik

- Bölgede üretilen ürünlerin tüketici ile buluşması için hal veya pazar yerlerinin kurulması önerilmektedir. Yerelde tüketilemeyen ürünlerin bölge dışındaki yerlere nakliyesi yapılacağına üreticilerin ortaklaştıkları araçlarla ürünlerin iletilmesi böylelikle ekolojik ayak izinin azaltılması önerilmektedir.

Hizmetler

- “belediyenin” üreticiler ile olan iletişim kanallarını artırması ve üreticilerin sorunlarını dinleyip çözümler üretmek için adımlar atması önerilmektedir.
- “belediye’ye” ait bir fideликte sürdürülebilir ve bölgeye uygun türlerin tohum ve fide dağıtımını/satışını sağlanması önerilmektedir.
- “belediye’nin” kompost tesisi kurması ve kompost eğitimleri düzenlemesi önerilmektedir.

Kooperatifleşme ve Ürün İşleme

- Kooperatifleşmenin tüm üreticileri kapsayacak şekilde düzenlenmesi ve üreticiler arasındaki dayanışmanın artırılması önerilmektedir.

EK1: Mülakat Soruları

Üretim

1- Ne üretiyorsunuz?

2- İşletmenizde kaç kişi çalışıyor çalışan profilinden bize bahsedebilir misiniz? (kadın-erkek oranı, göçmen-yerli oranı, çalışanların konuştuğu dil, mevsimlik-kalıcı işçi vb.)

3- Üretim yaparken karşılaştığınız zorluklar nelerdir? Eğer var ise bölgede üretim yapmanın avantajları nelerdir?

4- 5 sene sonra üretiminizi ne noktada görmek istiyorsunuz?

5- Üretim ile ilgili başka görüş ve önerileriniz var mı?

Ekolojik Tarım

1- Ekolojik tarım ile ilgili ne kadar bilgili olduğunuzu düşünüyorsunuz?

2- Ekolojik tarım ile ilgili ne gibi eğitimler almak isterdiniz?

3- Var, ise ne gibi deneyimleriniz oldu? Ne tür eksiklikler hissettiniz?

4- Ekolojik tarım ile ilgili başka görüş ve önerileriniz var mı?

Su Hizmeti & Sulama Sistemi

1- Aylık ortalama kaç ton su ihtiyacınız var ne kadarı sağlanıyor?

2- Sınırlı miktarda suyun olması tarım tercihinizi değiştirdi mi? Değiştirdiyse nasıl değiştirdi?

3- Su kullanımınızı azaltmaya yönelik ne gibi yöntemler kullanıyorsunuz? *Ör: Yağmur suyu topluyor musunuz?

4- “belediyeden” su konusunda beklentiniz var mı, var ise nedir?

5- “belediye” ve/veya “tarım dairesi” doğru su kullanımı, depolaması ve bunun gibi konularda eğitimler verse, bu eğitimlere katılır mısınız?

6- Olası bir su krizi veya su kesintisi durumunda üretim sisteminizin zarar görmemesi için risk planlamanız var mı? Varsa ne gibi tedbirler alacağınızdan bahsedebilir misiniz?

7- Su hizmeti ve sulama hizmeti ile ilgili başka görüş ve önerileriniz var mı?

Atık Yönetimi

1- Ürettiğiniz meyve ve/veya sebzelerde üretim fazlası “olması durumunda bu ürünleri ne yapıyorsunuz”?

*(tüketemediğiniz/pazarlayamadığınız/çürük vb gibi alınmayan ürünleriniz olduğunda)

*(kompost yapımı, hayvanlara yem, türetim (Türetmek: salça, ekmek, reçel, sucuk vs. yapımı), öp

2- Eğer değerlendirmeye çalışıyorsa;

Bu konuda daha fazla bilgi edinmek, diğer çiftçilerle veya belediye ile yardımlaşmak ister misiniz?

3- “belediye” veya “tarım dairesi” bu konuda eğitimler verse katılmak ister misiniz?

4- Eğer çöpe atıyorsa;

öpe atmak yerine artan bu ürünlerinizi daha iyi bir şekilde değerlendirmek ister misiniz?

Bu konuda bilgi edinmek, diğer çiftçilerle veya “belediye” ile yardımlaşmak ister misiniz?

“belediye” veya “tarım dairesi” bu konuda eğitimler verse katılmak ister misiniz?

5- Atık yönetimi ile ilgili başka görüş ve önerileriniz var mı?

Nakliye ve Tedarik

1- Ürettiğiniz ve/veya trettiğiniz ürünler alıcıya/tüketiciye nasıl ulaşılıyor?

*Kaç kişiden geçip tüketiciyle buluşuyor?

2- Bu konuda herhangi bir sıkıntı yaşıyor musunuz? Yaşıyorsanız nelerdir?

*Geri dönen ürünler oluyor mu? Oluyorsa ne kadarlık bir geri dönüş ve ne sıklıkta?

3- Bu durumu düzeltmeye/iyileştirmeye dair bir çalışmanız veya girişiminiz oldu mu?

*belediyeden” talep.

4- Bu konuda ne olsa size daha çok yardımcı olurdu? *Nasıl bir işleyiş

5-Nakliye ve tedarik ile ilgili başka görüş ve önerileriniz var mı?

“belediye” hizmetleri

1- “belediyenin” var olan hizmetlerinden sizlere ne gibi olanaklar sağlanmaktadır?

2- Sizce hangi olanaklar arttırılmalıdır? Arttırılma sebepleri nelerdir?

3- Alınan hizmetlerin kalitesi ile ilgili “belediye” yetkilileri ile bir görüşmeniz oldu mu? Var ise girişiminiz oldu ise herhangi bir sonuç alındı mı?

4- Yerel yönetimlerin sizinle hangi kanallar aracılığıyla ve ne sıklıkta iletişim kurmasını istersiniz?

5- “belediye” hizmetleri ile ilgili başka görüş ve önerileriniz var mı?

Kooperatifleşme ve ürün işleme

1- Kooperatifleşme ile ilgili ne düşünüyorsunuz?

2- Bölgede küçük ve orta boylu üreticilerin bir kooperatif kurması sizce mümkün mü?

3- Kooperatifleşme için ihtiyaç duyduğunuz kaynaklar nelerdir (eğitim, finansal destek, teknik donanım, irade vb.)?

4- Ürününüzün işlenmiş hale gelip de daha yüksek fiyatlarda alıcıya ulaşması sizce mümkün olabilir mi?

5- Böyle bir olanak sağlansa dahil olmak ister misiniz?

6- Kooperatifleşme ve ürün işleme ile ilgili başka görüş ve önerileriniz var mı?

Statica

Araştırma & Danışmanlık Merkezi